

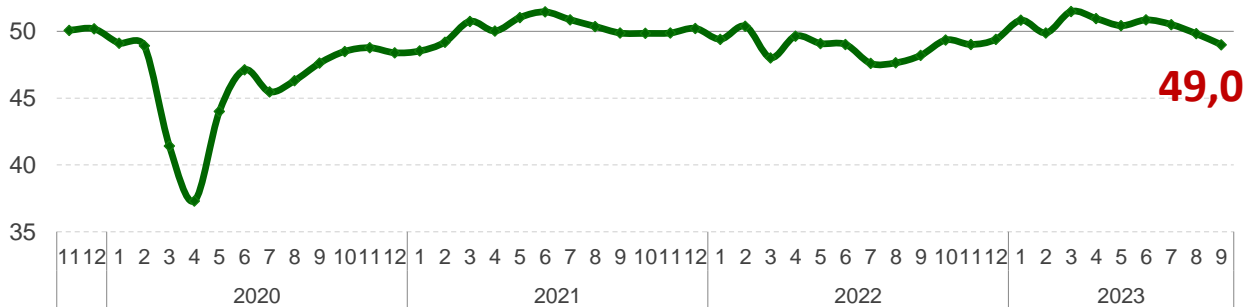

Іскерлік белсенділік индексі

2023 Қыркүйек

Қыркүйек айында іскерлік белсенділік төмендеді, индекс теріс аймаққа өтіп, 49,0 құрады.

График 1. Іскерлік белсенділік индексінің (ИБИ) динамикасы*

* Көрсеткіш 50-ден жоғары болса оң өзгерісті, төмен болса кері өзгерісті білдіреді. Индекстің мәні 50-ден қаншалықты жоғары (төмен) болса, көрсеткіштің өсу (құлдырау) қарқыны соншалықты жоғары (төмен), 50-ге тең деңгейі өзгерістің жоқ екендігін көрсетеді.

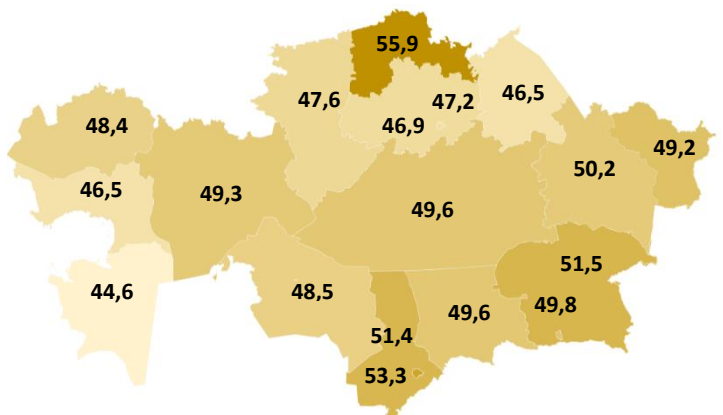
Іскерлік белсенділік индексі 2023 жылдың қыркүйегінде 49,0 құрады.

Теріс аймақта индекс барлық секторлар бойынша болды. Ең үлкен төмендеу құрылыста байқалды, онда көрсеткіш 49,9-дан **48,5**-ке дейін төмендеді. Өндірісте индекс **49,4** (тамызда – 49,7), қызмет көрсету секторында – **49,1** (49,9), кен өндіру өнеркәсібінде - **48,6** (49,5) құрады. Жеткізу мерзімі кен өндіру өнеркәсібінен басқа барлық секторлардағы іскерлік белсенділікті тежейтін фактор болып қала береді. Кен өндіру өнеркәсібінде өндіріс көлемі мен жұмыспен қамту деңгейінің төмендеуі байқалды.

График 2. Қыркүйек айындағы өңірлер бойынша ИБИ

5 өңірде іскерлік белсенділік жақсарып, 13 өңірде нашарлады.

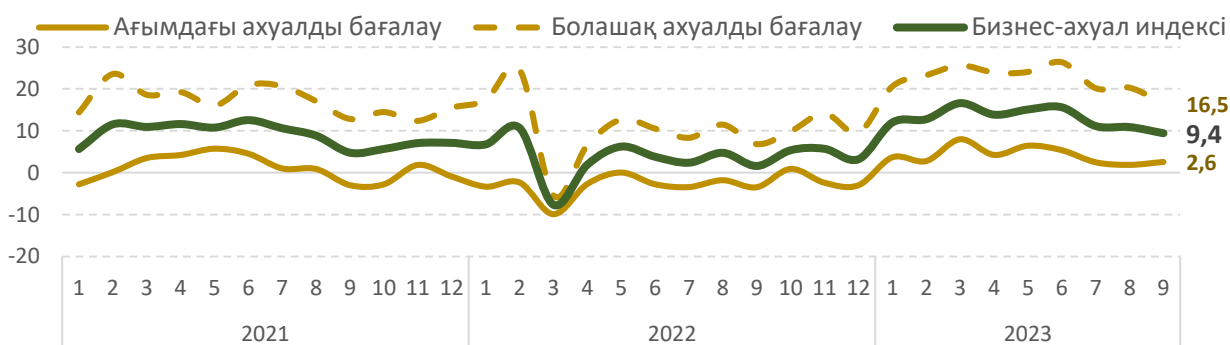
Индекстің ең үлкен мәні Солтүстік Қазақстан облысында (55,9), ең аз мәні Маңғыстау облысында (44,6) тіркелді.

Бизнес-ахуал индексі

Бизнес-ахуал индексі аздап төмендеді, бірақ көрсеткіш оң болып қала береді. Ағымдағы бизнес жағдайларын бағалау жақсарды, бірақ болашақ бизнес жағдайларына қатысты оптимизм төмендеді.

График 3. Бизнес-ахуал индексінің (БАИ) динамикасы*

* Ағымдағы және болашақ бизнес-ахуалды бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады, ол бизнес-ахуалдың өзгерісі жайлы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекстің мәні 0 ден жоғары болса ахуалдың жақсарғанын, төмен болса нашарлағанын білдіреді.

Өнімге және қызметке сұраныс аздап төмендеді.

Инфрақұрылым азын-аулақ оң бағаланды. Басқа факторлар (салық жүктемесі, бизнесті қорғау мәселелері және қаржыға/несиеге қол жетімділік) бойынша теріс баға басым.

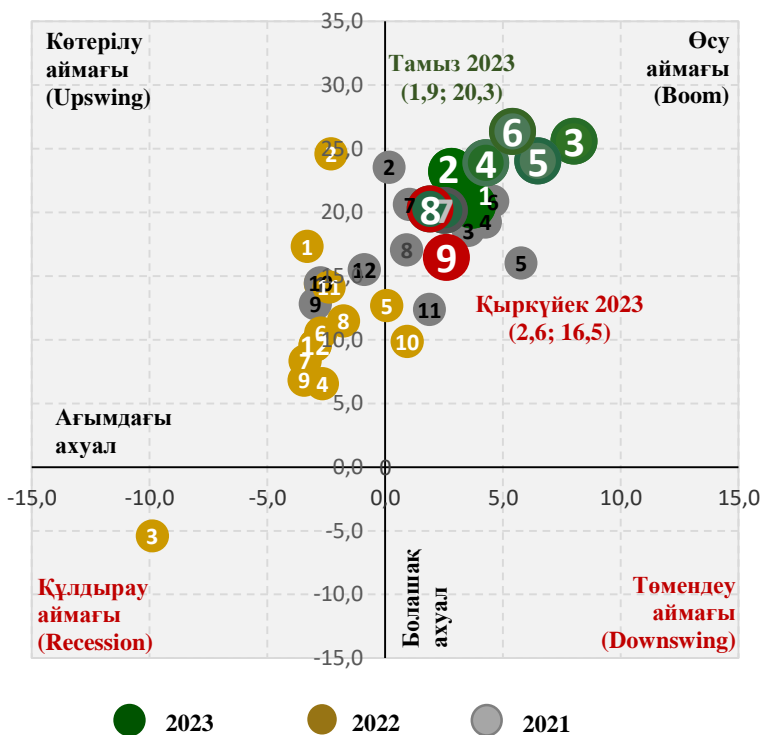
График 4. Бизнес-цикл «сағаты»

2023 жылдың қыркүйек айында бизнес-цикл индикаторы өсу аймағында қалды.

Кәсіпорындардың ағымдағы бизнес жағдайларын бағалауы 2,6 дейін көтерілді.

Алдағы 6 айдағы болашақ бизнес-ахуал бағасы 16,5 дейін төмендеді.

*Бизнес-цикл «сағаты» экономиканың берілген уақытта циклдың қай фазасында болғанын көрсетеді. Оны құру үшін ағымдағы ахуалды (X осі бойынша) және болашақ ахуалды (Y осі бойынша) бағалау бойынша деректер қолданылады.

ӘДІСНАМАЛЫҚ ТҮСІНДІРМЕ

¹ Ақпарат нақты сектор мониторингіне қатысушы кәсіпорындардың арасында жүргізілген ай сайынғы сауалнамаларының нәтижелері бойынша дайындалды.

² Іскерлік белсенділік индексі жаңа тапсырыстар көлемі, жұмыспен қамту деңгейі, жаңа өнім көлемі, тауарлық-материалдық қорлардың көлемі, жеткізу мерзімдері сияқты кәсіпорындардың көрсеткіштерінің жиынтық өзгерісі ретінде есептеледі.

³ Іскерлік белсенділік индексі есептеу үшін диффузиялық индекс (ДИ) пайдаланылады, ол әрбір көрсеткіш бойынша оң жауап берген кәсіпорындар үлесінің және өзгеріссіз жауаптардың жартысының үлесінің қосындысы (үлестер салмақтанып есептеледі) ретінде есептеледі. Бұл индекс көрсеткіштің өзгеру динамикасын сипаттайтын жалпыланған индикатор болып табылады.

⁴ Бизнес-ахуал индексі (БАИ) есептеуде Ifo неміс зерттеу институтының әдістемесіне сәйкес ағымдағы айдағы бизнес-жағдайлардың көрсеткіштері (АЖ) және болашақ 6 айдағы бизнес-жағдайлардың күтілетін өзгерістері (БЖ) бойынша жауаптар теңгерімі (ЖТ) пайдаланылады:

$$\text{БАИ}^* = \sqrt{(\text{ЖТ}(\text{АЖ}) + 200) * (\text{ЖТ}(\text{БЖ}) + 200)} - 200$$

мұндағы, ЖТ – жауаптар теңгерімі

АЖ – ағымдағы экономикалық жағдай

БЖ – болашақтағы экономикалық жағдай

⁵ ЖТ (жауаптар теңгерімі) бизнес-шарттардың өзгеруі туралы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптардың үлестері арасындағы айырма ретінде есептеледі. Кәсіпорындар ұсынылған үш жауаптың біреуін таңдайды: "жақсарды", "өзгерген жоқ" және "нашарлады". Жауаптардың үлестері салмақтана отырып есептеледі.

⁶ Ifo зерттеу институты жасаған бизнес-цикл "сағаты" - бұл екі нөлдік сызықтың қиылысуымен төрт квадрантқа бөлінген диаграмма (координаттар жүйесі), олар іскерлік жағдай тұрғысынан экономикалық циклдің төрт кезеңін білдіреді: көтерілу, өсу, төмендеу, құлдырау. Егер ағымдағы жағдайларды бағалау теріс болса, ал күтулер оң болса, экономикасы көтерілу фазасында, егер ағымдағы жағдайларды бағалау және күтулер оң болса, онда экономика өсу фазасында т. с. с.

⁷ Диаграммалардағы деректер маусымдық фактордың әсерінен тазартылған (болашақ жағдайларды бағалау мен факторларды бағалаудан басқасы).

⁸ Алдыңғы айлардың динамикасында маусымдық тазалауға және ЖҚҚ нақтылауға байланысты өзгерістер болуы мүмкін.

⁹ Секторлар бойынша егжей-тегжейлі ақпарат (іріктеме туралы ақпарат, индикаторлар динамикасы, жауаптардың таралу нәтижелері) дашбордта берілген.

¹⁰ Секторлар бөлінісінде өңірлер бойынша іріктеменің репрезентативтілігіне қол жеткізуге қарай жаңа әкімшілік-аумақтық құрылымға сәйкес есептеу нәтижелері ұсынылатын болады.